

POJAM GREŠKA U TEHNOLOGIJI FPD

OBLASTI U OKVIRU TEME

1. Radna mera
2. Podešavanje mašine za rad
3. Greške obrade
4. Podela grešaka sa stanovišta nastanka
5. **Pokazatelji kvaliteta OS – master studije**
6. **Tačnost rada mašine – master studije**
7. **Proračun veličine škarta – master studije**
8. Nadmere na obradu

Ljudi nisu zlonamerni – to je deo kulture!!

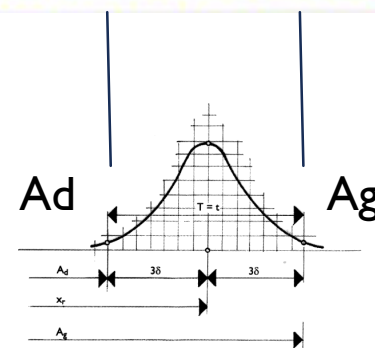

RADNA MERE

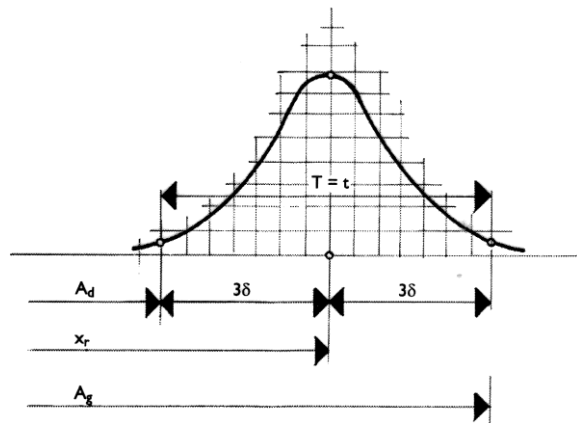
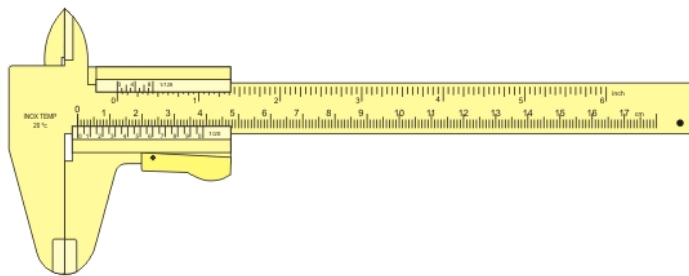
ODREĐIVANJE RADNE MERE

VRSTE MERA

- ❖ Kotirana mera
- ❖ Ciljana mera
- ❖ Stvarna/merna mera

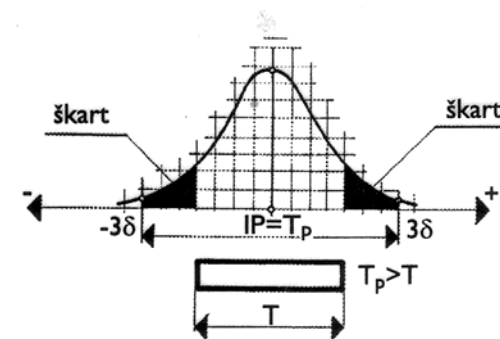
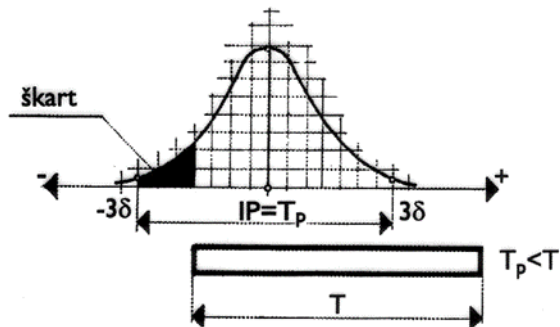
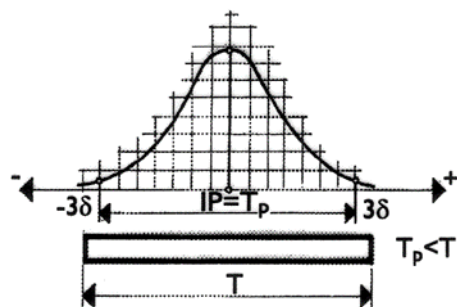

ODREĐIVANJE RADNE MERE

$$x_r = \frac{1}{2} \cdot (A_g + A_d)$$

$$x_r = A_d + 3\sigma$$

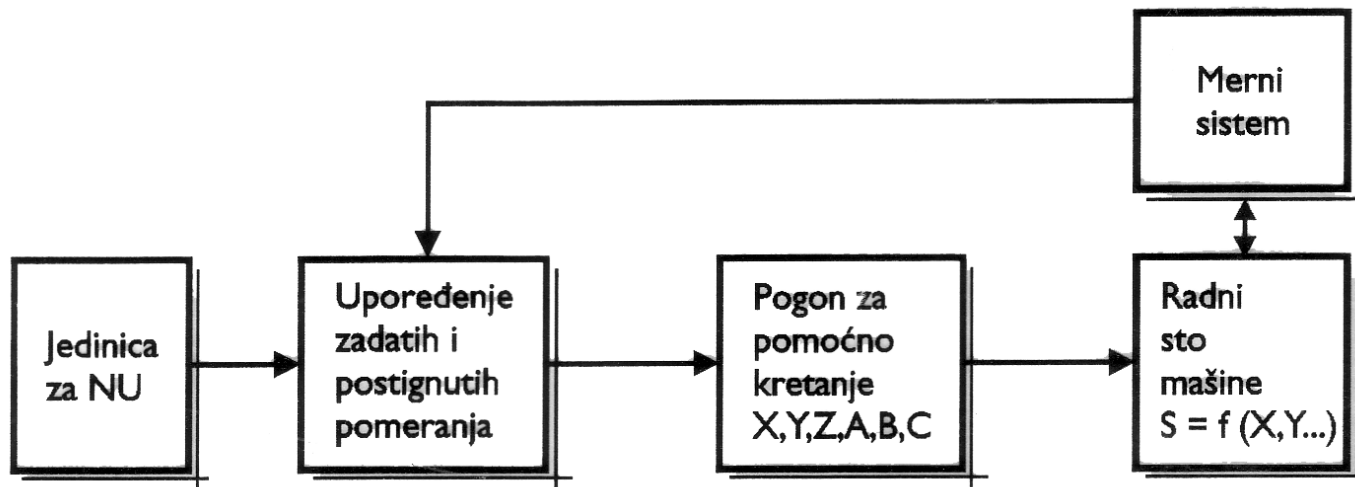
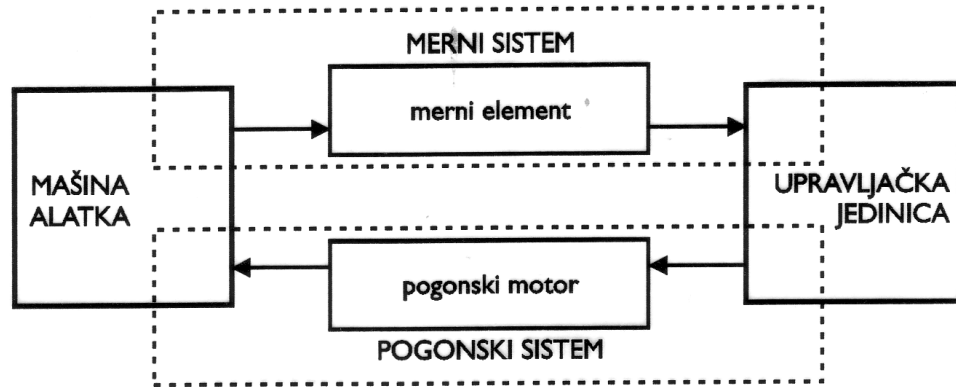

PODEŠAVANJE MAŠINE ZA RAD (NAČINI PODEŠAVANJA MAŠINE)

DINAMIČKO PODEŠAVANJE

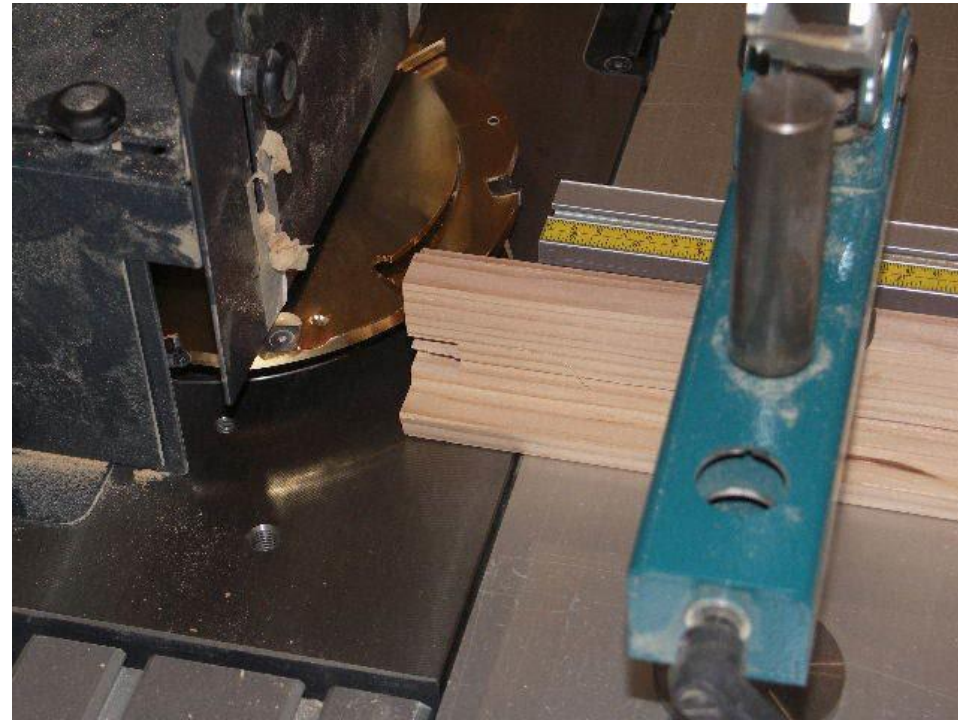
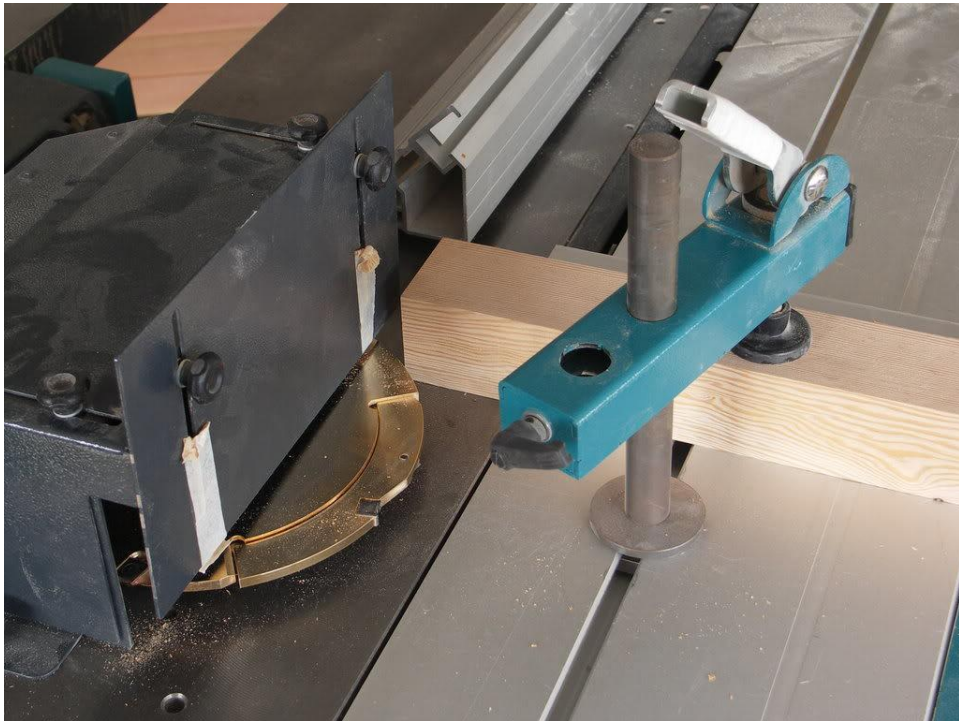
SISTEM ADAPTIVNOG PODEŠAVANJA ALATA

DINAMIČKO PODEŠAVANJE

SISTEM PODEŠAVANJA ALATA PROBNIM PROLAZIMA

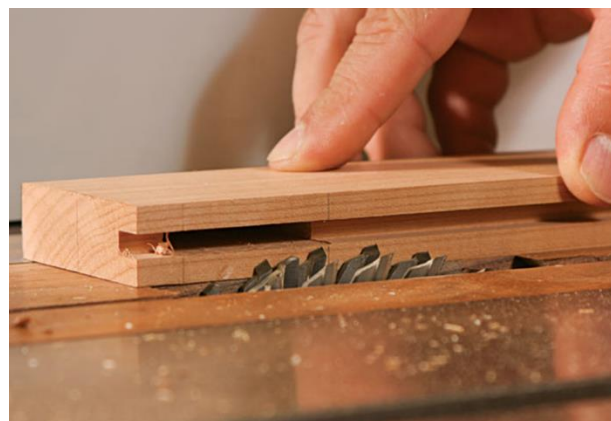
DINAMIČKO PODEŠAVANJE SISTEM PODEŠAVANJA ALATA POMOČU PROBNIH DELOVA

STATIČKO PODEŠAVANJE SISTEM PODEŠAVANJA ALATA POMOĆU SISTEMA ZA MERENJE I PODEŠAVANJE ALATA

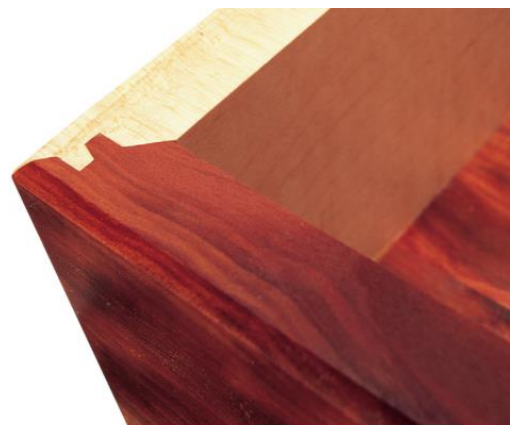

STATIČKO PODEŠAVANJE SISTEM PODEŠAVANJA ALATA POMOĆU ETALONA

STATIČKO PODEŠAVANJE SISTEM PODEŠAVANJA ALATA POMOČU GRANIČNIKA

STATIČKO PODEŠAVANJE

SISTEM PODEŠAVANJA ALATA POMOČU GRANIČNIKA

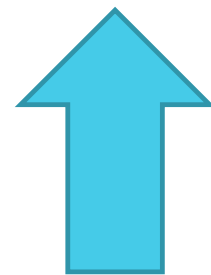

PERIODIČNO PODEŠAVANJE MAŠINE

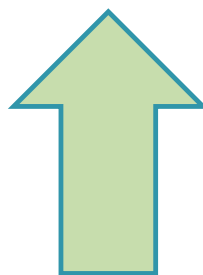

GREŠKE OBRADÉ

- Greške dimenzija
- Greške oblika
- Greške uzajamnog položaja površina i linija
- Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

KVALITET

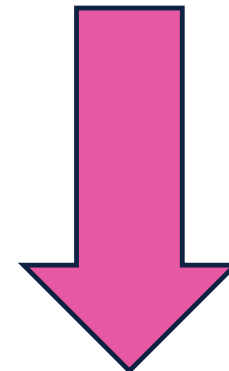

PRODUKTIVNOST

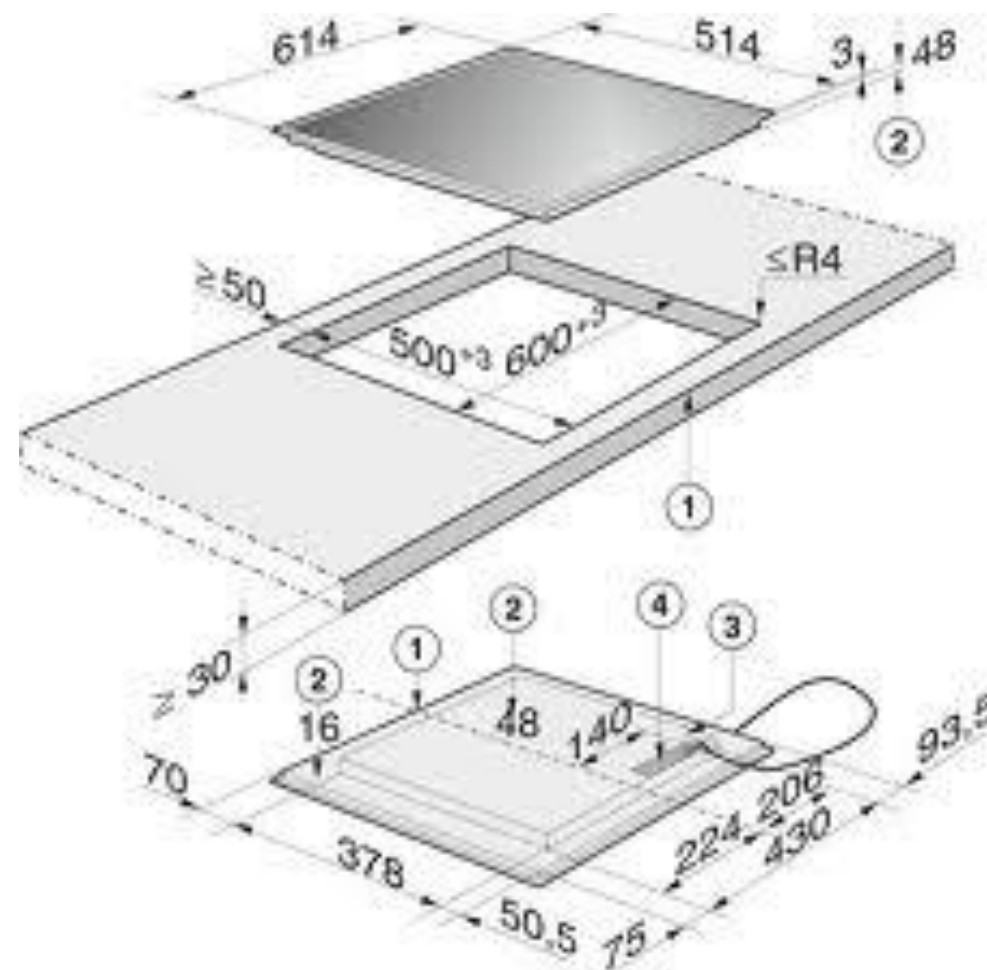
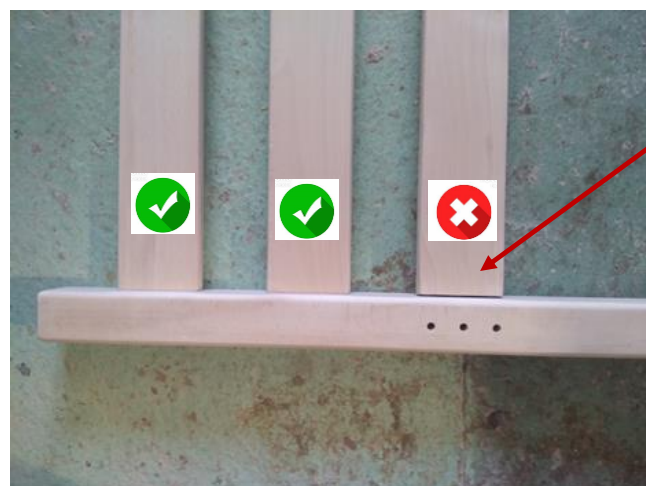
EFIKASNOST

TROŠKOVI

GREŠKE DIMENZIJA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ Greške oblika
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

GREŠKE DIMENZIJA

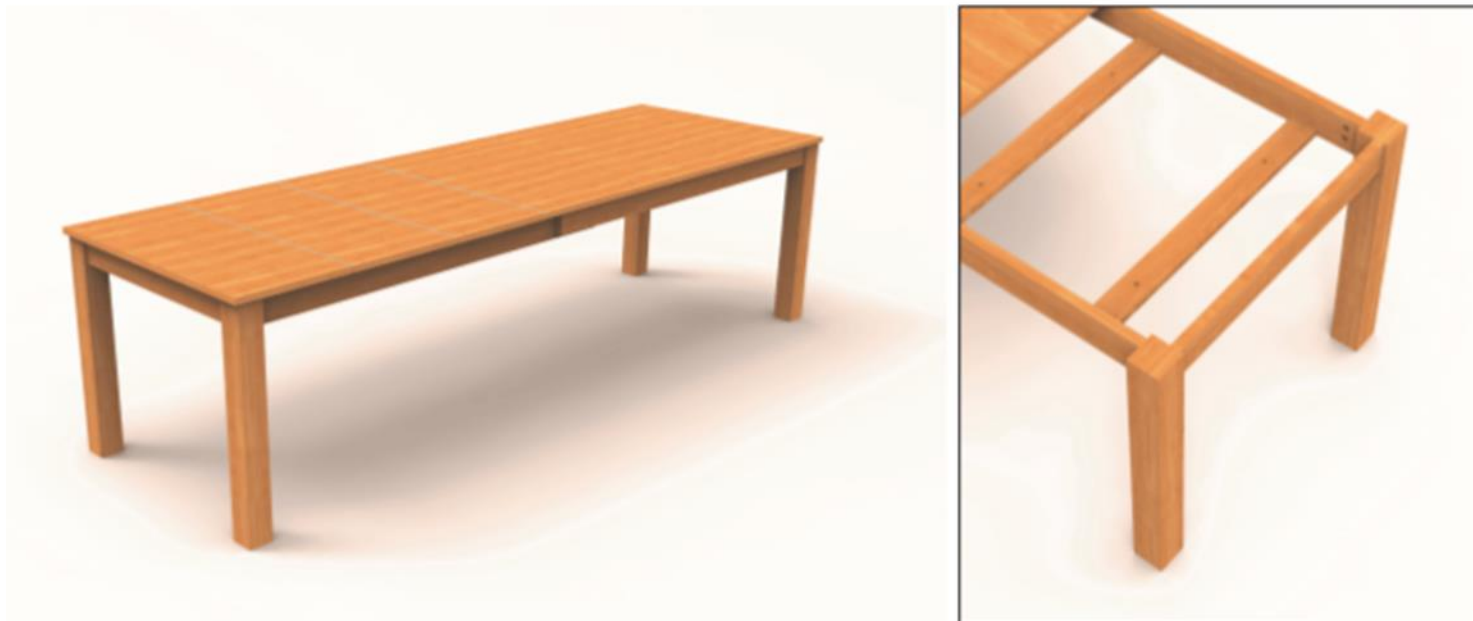
- ❖ **Greške dimenzija**
- ❖ Greške oblika
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

Greške dimenzija + greške merenja

GREŠKE DIMENZIJA

- ❖ **Greške dimenzija**
- ❖ Greške oblika
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

GREŠKE DIMENZIJA

- ❖ **Greške dimenzija**
- ❖ Greške oblika
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

GREŠKE DIMENZIJA

- ❖ **Greške dimenzija**
- ❖ Greške oblika
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

GREŠKE OBLIKA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ **Greške oblika**
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

Greške pravosti linija

Greške ravnosti površina

Greške kružnosti

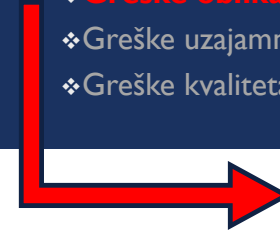
Greške cilindričnosti

GREŠKE OBLIKA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ **Greške oblika**
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

Greške pravosti linija
Greške ravnosti površina
Greške kružnosti
Greške cilindričnosti

GREŠKE OBLIKA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ **Greške oblika**
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

Greške pravosti linija
Greške ravnosti površina
Greške kružnosti
Greške cilindričnosti

Razlika u dubini rezanja.

Odstupanje od projektovane linije usled promene položaja obratka u odnosu na alat

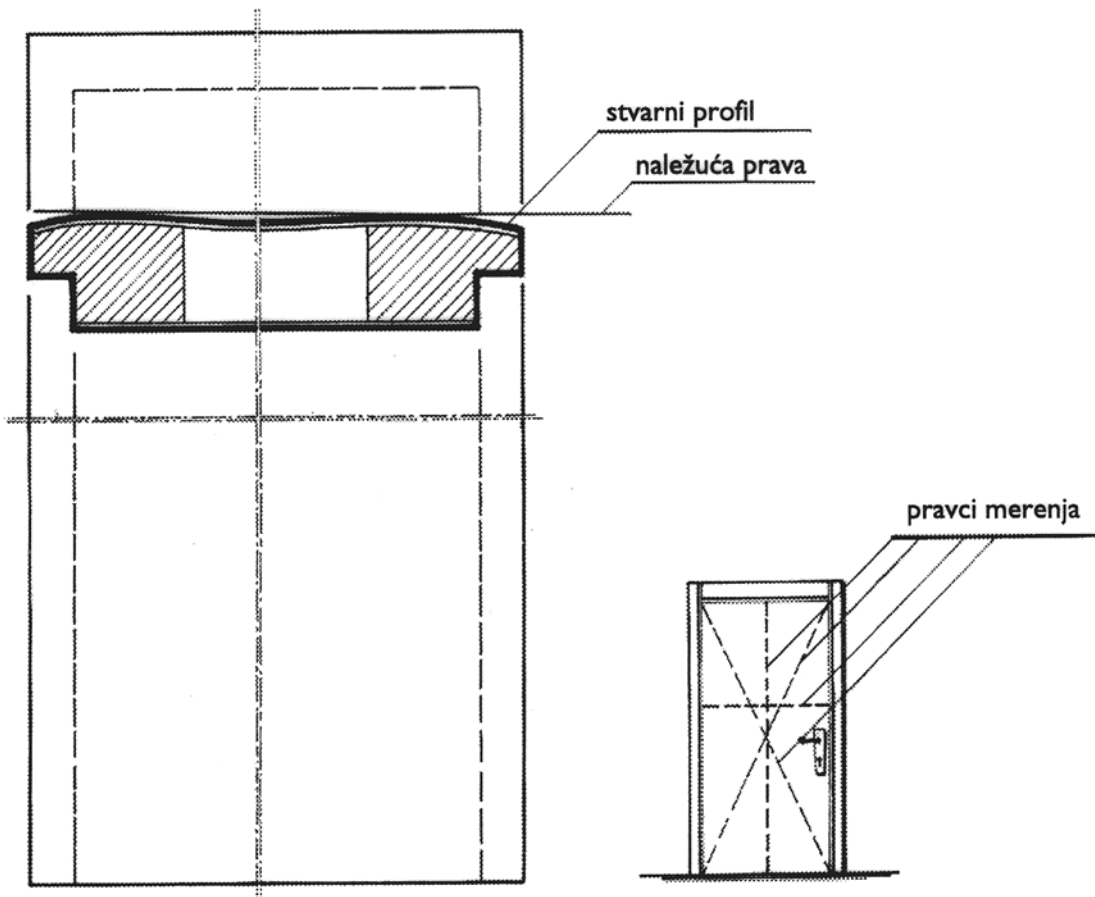

GREŠKE OBLIKA

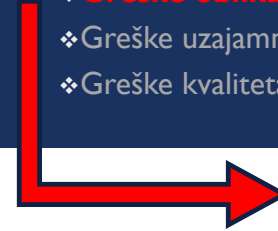
- ❖ Greške dimenzija
- ❖ **Greške oblika**
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

Greške pravosti linija
**Greške ravnosti
površina**
Greške kružnosti
Greške cilindričnosti

GREŠKE OBLIKA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ **Greške oblika**
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

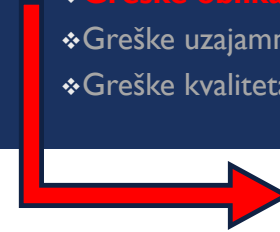

Greške pravosti linija
**Greške ravnosti
površina**
Greške kružnosti
Greške cilindričnosti

GREŠKE OBLIKA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ **Greške oblika**
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

Greške pravosti linija
Greške ravnosti površina
Greške kružnosti
Greške cilindričnosti

Ploče na bazi drveta

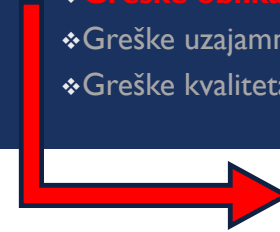
Daščane ploče

UZROCI!!

GREŠKE OBLIKA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ **Greške oblika**
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

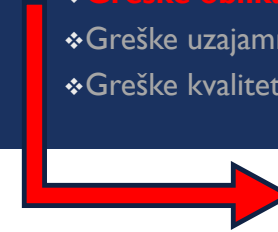

Greške pravosti linija
**Greške ravnosti
površina**
Greške kružnosti
Greške cilindričnosti

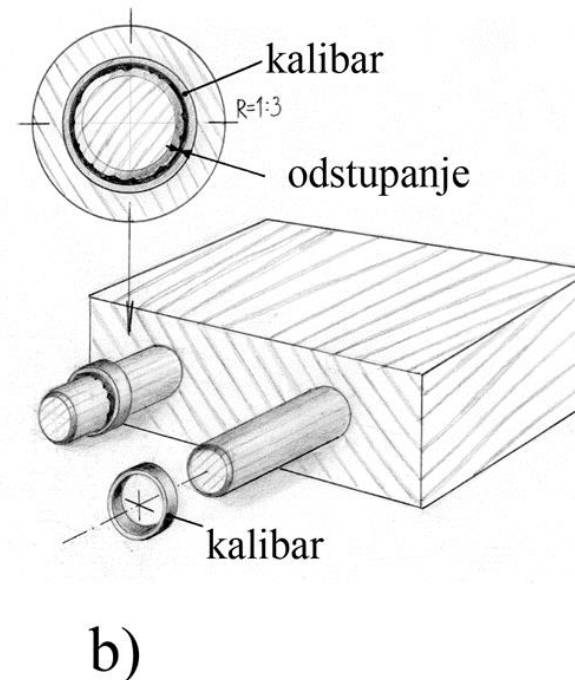
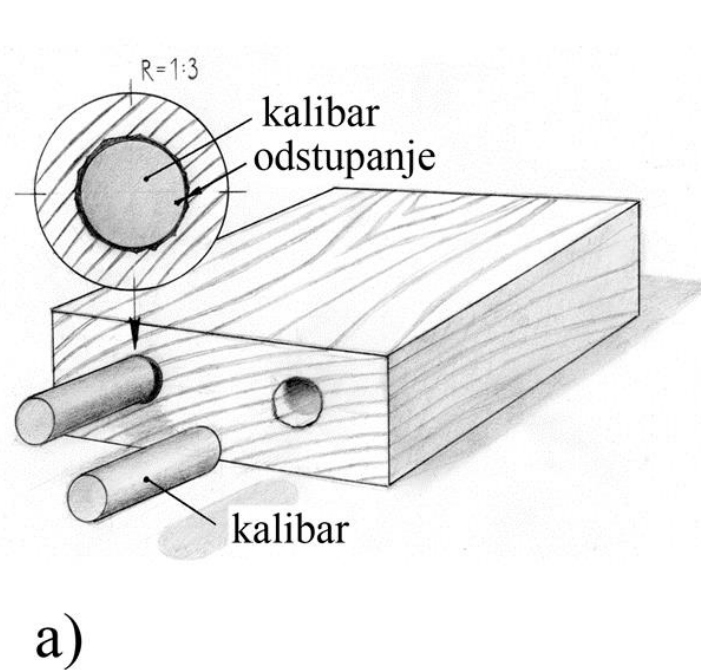

GREŠKE OBLIKA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ **Greške oblika**
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

Greške pravosti linija
Greške ravnosti površina
Greške kružnosti
Greške cilindričnosti

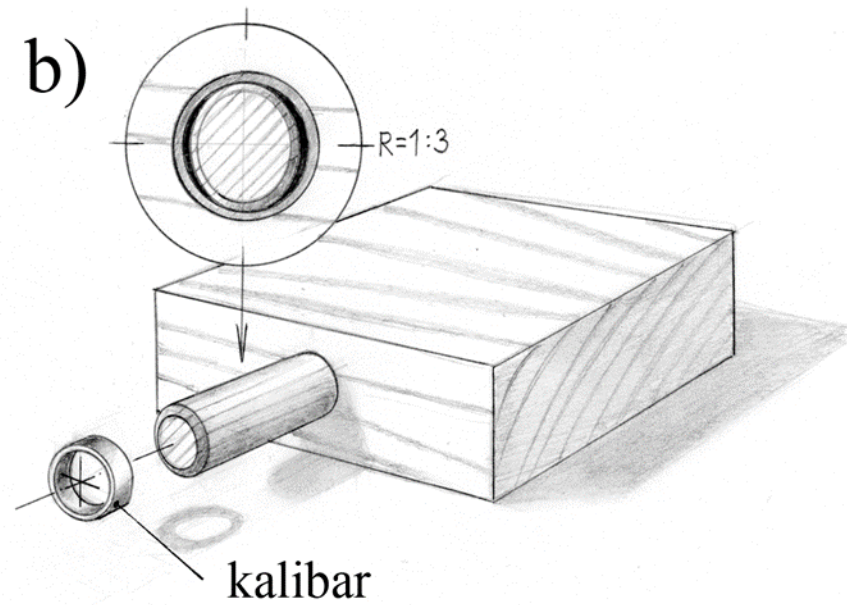
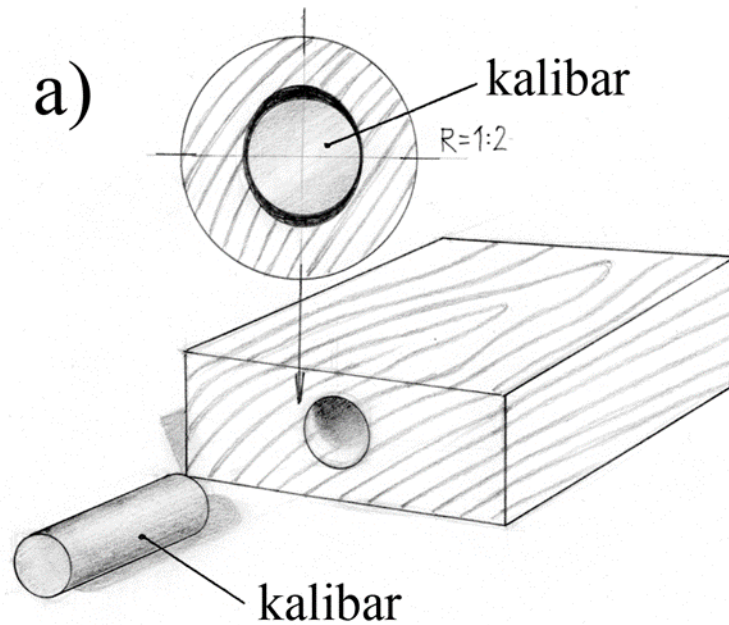

GREŠKE OBLIKA

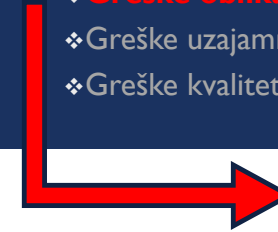
- ❖ Greške dimenzija
- ❖ **Greške oblika**
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

Greške pravosti linija
Greške ravnosti površina
Greške kružnosti
Greške cilindričnosti

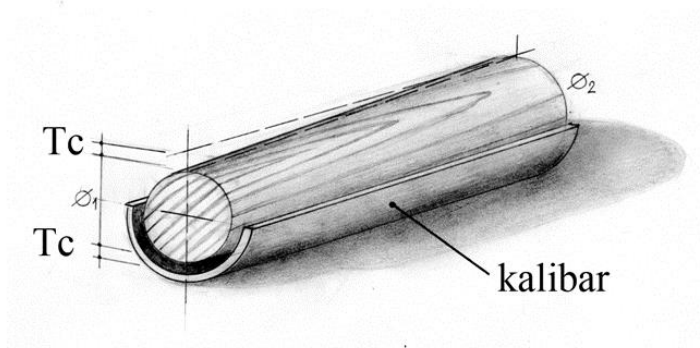

GREŠKE OBLIKA

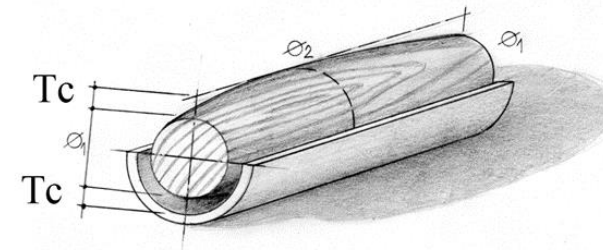
- ❖ Greške dimenzija
- ❖ **Greške oblika**
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

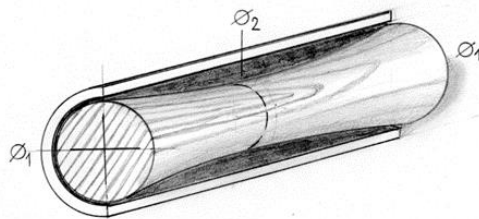
Greške pravosti linija
Greške ravnosti površina
Greške kružnosti
Greške cilindričnosti

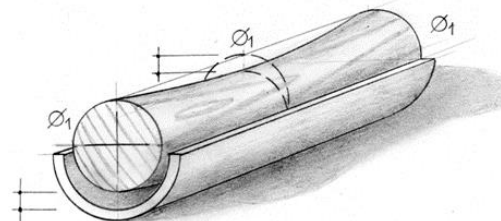
a)

b)

c)

d)

GREŠKE UZAJAMNOG POLOŽAJA POVRŠINA I LINIJA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ Greške oblika
- ❖ **Greške uzajamnog položaja površina i linija**
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

GREŠKE UZAJAMNOG POLOŽAJA POVRŠINA I LINIJA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ Greške oblika
- ❖ **Greške uzajamnog položaja površina i linija**
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

GREŠKE UZAJAMNOG POLOŽAJA POVRŠINA I LINIJA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ Greške oblika
- ❖ **Greške uzajamnog položaja površina i linija**
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

GREŠKE UZAJAMNOG POLOŽAJA POVRŠINA I LINIJA

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ Greške oblika
- ❖ **Greške uzajamnog položaja površina i linija**
- ❖ Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)

GREŠKE KVALITETA OBRAĐENIH POVRŠINA (HRAPAVOST)

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ Greške oblika
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ **Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)**

Kvalitet obrađene površine je definisan preko:

- ❖ Kinimatičkih naravnina (valovitost + rebravost)
- ❖ Neravnina uslovljenih svojstvima drveta

Valovitost (pri obimnom glodanju)
Rebravost (pri čeonom glodanju)

uzroci:

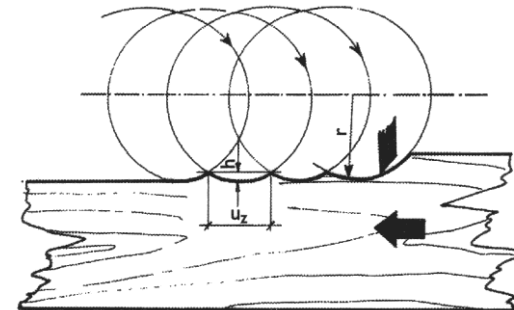
- ❖ Prethodna obrada (najčešće obimnim glodanje)
- ❖ Svojstva materijala (drveta)

GREŠKE KVALITETA OBRAĐENIH POVRŠINA (HRAPAVOST)

- ❖ Greške dimenzija
- ❖ Greške oblika
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ **Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)**

PARAMETRI HRAPAVOSTI (PREMA STANDARDU SRPS. M.A.1. 020-81)

- ❖ najveća visina neravnina R_{max}
- ❖ korak, brazda ili dužina talasa, k
- ❖ srednje aritmetičko odstojanje profila R_a
- ❖ srednja visina neravnina R_z

uzroci:

- ❖ Prethodna obrada (najčešće obimnim glodanje)
- ❖ Svojstva materijala (drveta)

METODE KLASIFIKACIJE ČISTOĆE POVRŠINA OBRAĐENIH GLODANJEM

prema Schimpfle-u

$$\left(\frac{u_z}{2}\right)^2 = \left(\frac{D}{2}\right)^2 - (D-h)^2$$

$$u_z^2 = 4h(D-h)$$

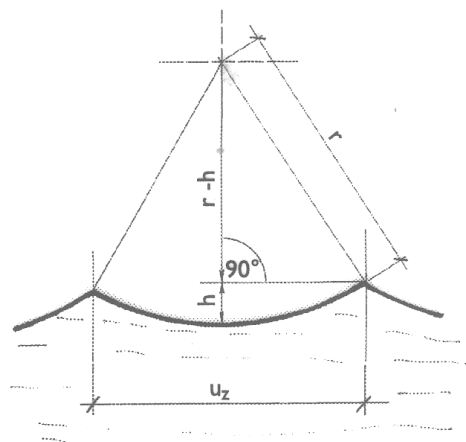
$$u_z = 2\sqrt{h(D-h)}$$

$$u_z = 2\sqrt{h \cdot D} \text{ ili } h = \frac{u_z^2}{4D}$$

$h = 0,03$ do $0,3 \mu\text{m}$

$h = 0,3$ do $1,2 \mu\text{m}$

$h = 1,2$ do $10 \mu\text{m}$

prema Pause-u

$$f = \frac{D \cdot n \cdot z}{u}$$

$$u_z = \frac{u}{n \cdot z} \Rightarrow \frac{1}{u_z} = \frac{n \cdot z}{u}$$

$$f = \frac{D}{u_z}$$

za kvalitetno obimno glodanje $f=125$;

za srednje kvalitetno glodanje $f=100-124$ i

za grubo glodanje $f=33-99$.

GREŠKE KVALITETA OBRAĐENIH POVRŠINA ()

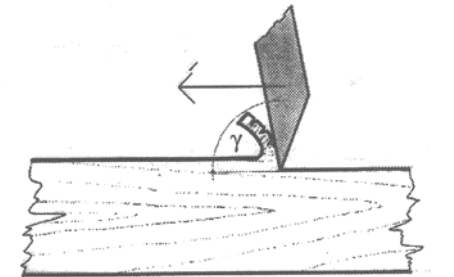
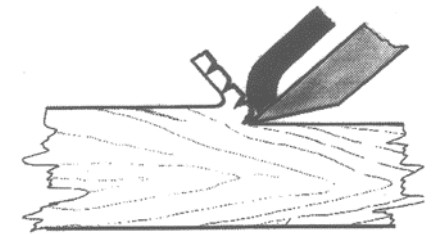
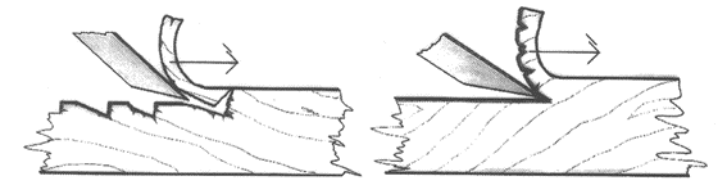
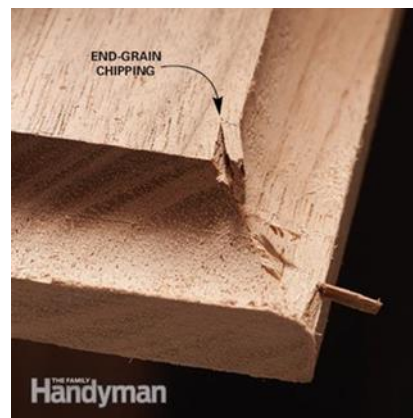
- ❖ Greške dimenzija
- ❖ Greške oblika
- ❖ Greške uzajamnog položaja površina i linija
- ❖ **Greške kvaliteta obrađenih površina (hrapavost)**

❖ Neravnine uslovljene svojstvima drveta

Neravnine nastale razaranjem drvne mase

Neravnine nastale usled različite elastičnosti slojeva goda

Neravnine uslovljene pravcem rezanja u odnosu na pravac protezanja vlakanca

Načini za smanjivanje grešaka:

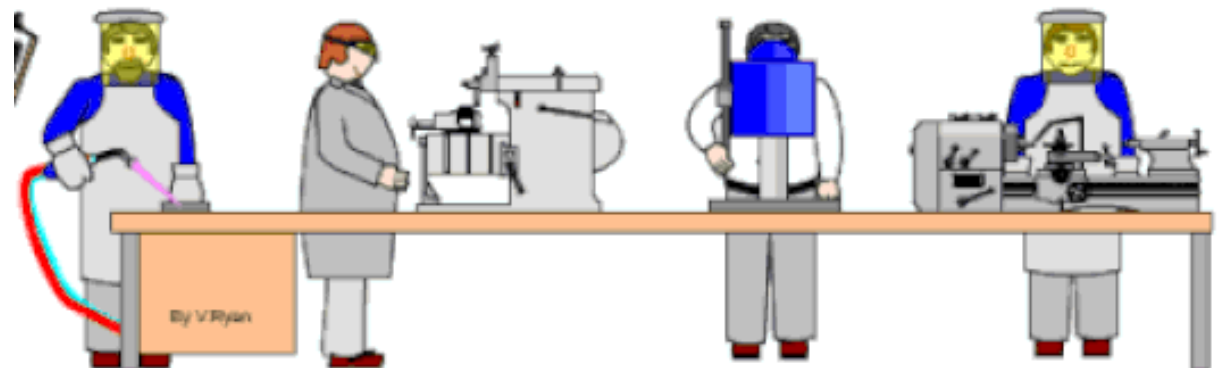
- uređaj za lomljenje strugotine
- uglovi na alatu
- naoštrenost alata
- brzina rezanja
- pravac rezanja
- debljina strugotine

PODELA GREŠAKA OBRADE

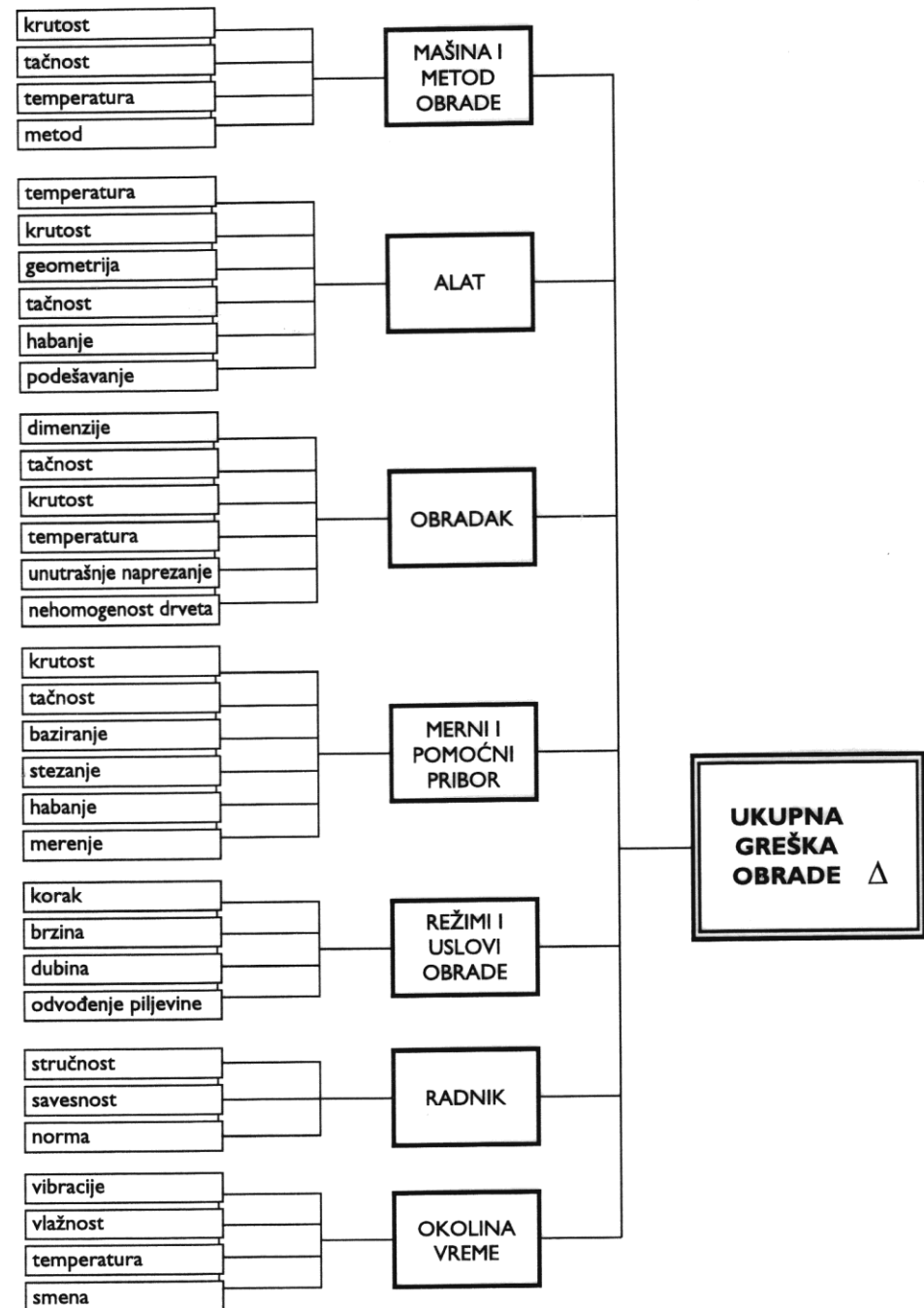
PODELA GREŠAKA OBRADE:

- ❖ Prema izvoru grešaka (nosicu)
- ❖ Prema toku procesa obrade
- ❖ Prema karakteru promene grešaka

PODELA GREŠAKA OBRAD PREMA IZVORU GREŠAKA

PODELA GREŠAKA OBRADNE PREMA TOKU PROCESA OBRADNE

